

Ådalsleden

Anders Bodin

Vandra i
Västernorrland

Ådalsleden

Åren 2008-2015 genomfördes EU-projektet ”Hållbar besöksnäring i Västernorrland”.

Kjell Bäckwall, Härnösand, inventerade och kartlade då några av länets vandringsleder. Bl. a. Ådalsleden 1, som sträcker sig från Kullberg ovanför Junsele, tills den möter Nipleden, i Ed norr om Sollefteå.

Nästa led, som den här skriften handlar om, och börjar längre ner efter Ångermanälven, namngavs Ådalsleden 2. Tillsammans med bl.a. Janne Vängmanleden finns lederna beskrivna i boken ”Vandra”, utgiven 2011 av Mitt Sverige Turism i samarbete med Länsmuseet Västernorrland/Murberget.

Delar av Ådalsleden 2 (som fortsättningsvis kallas endast Ådalsleden), hade tidigare rustats upp och underhållits, dock inte i en sammanhållen enhet. Den har nu sin början vid Boteå kyrka, en av många i raden på Ångermanälvens nordöstra sida.

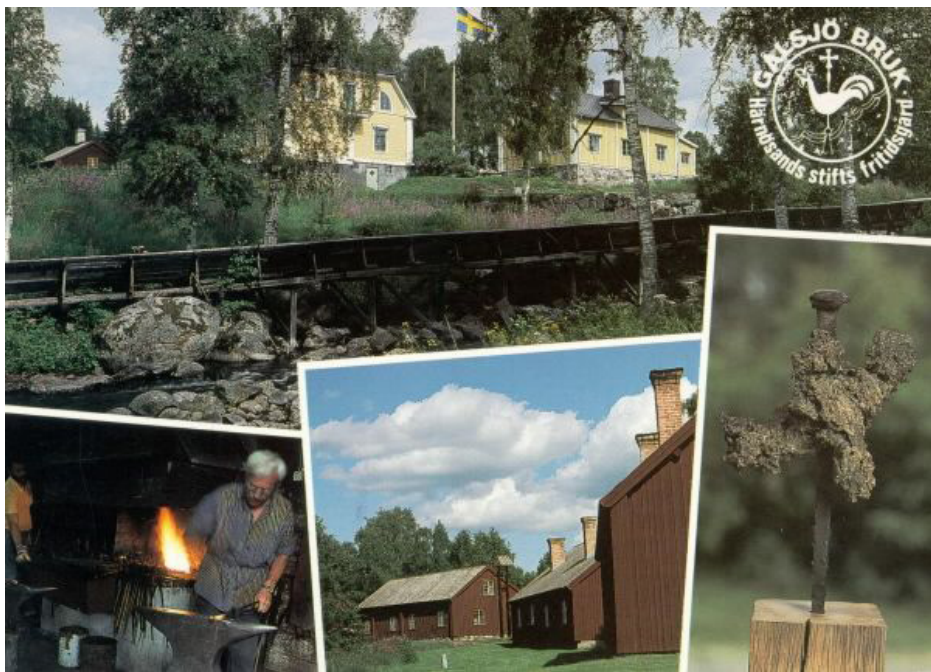
Boteå kyrka
Foto Anders Bodin

På en sträcka av 3 mil ligger inte mindre än 5 kyrkor: Styrnäs, Boteå, Överlänнас, Sånga och Multrä (dessutom på andra sidan älven; mitt emot Styrnäs Torsåker och en halvmil ovanför Multrä Sollefteå).

Det indikerar tydligt, att detta var en välmående bygd i början av 1000-talet. Boteå kyrka byggdes troligen på 1100-talet, vilket gör den till en av de äldsta medeltidskyrkorna i Ådalen. I mitten av 1600-talet tillbyggdes en ny sakristia av sten, och 1788 en fristående klockstapel. Här finns också sockenstugan, som även inrymmer bibliotek och nyttjas som samlingslokal i bygden.

500 meter söderut ligger platsen för Boteås första skola "Kyrkskolan". Den var i bruk i 100 år (1850-1949), då den ersattes av den nybyggda skolan i Kalknäs. På initiativ av Undroms IF är en informationtavla uppsatt vid husgrunden, och tomten gräsröjs årligen.

Ledens första mil sammanfaller med den årliga "pilgrimsvandringen", som går i motsatt riktning, från Gålsjö bruk. Den har arrangerats sedan 1997, i regi "Pilgrim i Västernorrland" och Boteå församling.

Gålsjö vykort.

Foto från Sollefteå bild databas.

Rätt omgående möts man av stigningen över Boteååsen, i folkmun även "Prästberget". Efter högsta punkten, då terrängen lutar utför passeras bl.a. "Stöndarhällern", tallbevuxen hällmark på Stöndars byskog. Vid övergången från skog till åkermark öppnar sig en vy av flera byar i Boteå; från vänster Följa Sunnersta Stöndar Arlom Offer. Längst till höger, ute bland åkrarna som en egen enklav ligger Solberg. Här finns möjlighet till övernattnig (Solberg Inn).

Nästan mitt i blickfånget syns det som länge var Stöndars Lanthushållsskola. Den upphörde 1982, och övergick till Metals kursgård. Därefter drevs anläggningen vidare som Bettans Konferenscenter, vilket såldes 2013, och sedan några år användes som flyktingförläggning.

I Stöndar nås först gamla landsvägen, i den s.k. "bagerikurva", då det längre ner tidigare drevs Stöndars bageri. På några kilometers avstånd finns ytterligare ett boendialternativ; Fields Sweden i Offer.

Så korsas väg 335, på väg mot Stöndarbränna. Beteckningen "bränna" har oftast sitt ursprung i "avbränt område som var tänkt att använda för odlingar" (svedjebruk). Det förekommer lite varstans, i grannsocknen Överlänns finns både Tybränn, Häggbränna och Mobränna. Även i närliggande landskap; Dackebränna (Medelpad), Brännland (Västerbotten) och Gravbränna (Jämtland).

Efter vägen passeras Lillån, där bönderna i Stöndar 1870-80 drev en vattensåg, och en kort tid kring 1900 en mindre ångsåg. Den följdes av en eldriven såg i några decennier, fram till ungefär 1960. Efter att bebyggelsen upphört, följer nu ca 4 kilometer skogsbilväg. Där leden övergår i skogsstig, finns en spång över Tannån. I trakterna också "tidigare Björkå AB-mark", det forna imperiet med Holms säteri, Gålsjö bruk, sågverk och massafabrik i Lugnvik mm. Efter försäljning 1974 är nu SCA ägare till skogsmarken. Här någonstans ansluter även "järnvägen". Benämningen kommer av det tackjärn som med häst och vagn fraktades från Undrom till Gålsjö. Det skeppades först från Utö i Stockholms skärgård till Nyland, för att lastas om och seglas med s.k. haxar till Undrom. Begreppet "järnvägen" har levt långt in i modern tid, för sträckan förbi fotbollsplanen Bohedsvallen. Efter stigen finns platser som Arloms-slättersten och Arloms-slätterhägna.

Vid framkomsten till Gålsjö kyrkogård, börjar tidigare nämnda pilgrimsvandring. Hurvida några pilgrimmer färdats just denna sträckning är inte belagt. Däremot i närbelägna Sänga kyrka (knappt 2 mil), hittades 1942 ett pilgrimsmärke i bly föreställande den helige Olaf. Pilgrimmernas mål var Nidarosdomen (i nuvarande Trondheim), och teorin är att en pilgrim på väg därifrån lagt Olafsmärket i ett av kyrkans altarskåp. Pilgrimsvandringarna förbjöds 1544 av Gustaf Wasa, som då övergett katolicismen och antagit den lutherska läran.

Gålsjö bruk

Om Gålsjö bruk kan naturligtvis skrivas en egen bok.

Om det gamla kapellet, byggt 1774, berättar sägner att bruksbefolkningen, då de på söndagarna besökt gudstjänsten i Boteå, ställde till "oreda och fylleri". Brukets ledning fick därför tillstånd att bilda en egen församling, kanhända också för att få en bättre start på arbetsveckorna. Kapellet brann ner en augustinatt 1971, brandorsaken aldrig fastställd.

Efter en kort vandring på väg 335, tas höger "in på bruke". Här anluter också skoterleden, för vilken Boteå Skoterklubb ansvarar. Direkt vänster står Gålsjö nya kapell, invigt 1991, nästan på dagen 20 år efter att gamla kapellet brann. Det var ursprungligen en åttkantig tröskloge från Lo, Styrnäs.

Mycket drivande för tillkomsten var Gålsjös gårdspräst Lennart Thylander (även präst i Styrnäs). På egen hand, och tillsammans med lokala musikgruppen Lommra, sjöngs och spelades det in en grundplåt till finansieringen. Många donationer och bidrag gjorde sedan, att vad många trott var ett omöjligt projekt förverkligades. Bl.a. skänkte stiftets samtliga församlingar (och Undroms IF), var sin stol till gudstjänstsalen. Kapellet blev snabbt populärt för vigslar, dop mm, samt åtskilliga framföranden av "Psalmtoppen", i regi "Thylle och Lommra". Efter flera ägarbyten avlystes byggnaden som kyrkolokal 2009.

Som järnbruk börjar historien med att häradshövdingen (och en period borgmästare i Härnösand), Lars Stridsberg i Sundby, Boteå ansökte om tillstånd för en hammare vid Gålån. Detta ska ha godkänts 1703 av Karl XII, under något av sina fälttåg ute i Europa. Dock dröjde det till 1704, innan bergskollegium utfärdade privilegierna. Därför brukar båda årtalen anges som brukets början, medan själva produktionen kom igång först några år senare. Som slutår uppges ofta 1892, då stångjärnssmidet upphörde. Emellertid fortsatte manufaktursmidet till 1901, då tillverknigen las ner för gott.

Som mest hade Gålsjö 218 mantalsskrivna i församlingen. Alla bodde dock inte på bruket, utan även omkringliggande kolartorp räknades med. Gålsjö var fram till 1934 en kapellförsamling till Boteå, och därefter ett särskilt folkbokföringsdistrikt. Med lite god vilja kan därför hävdas, att Gålsjö länge var Sveriges minsta församling, bl.a. i mitten av 1980-talet med 1 (!) folkbokförd innevånare.

Ägandet har över tid skiftat, ofta med kopplingar till Holms säteri och Björkå AB. En period i slutet av 1800-talet var Offers AB (det s.k. "bondbolaget") ägare. Det var vad man idag skulle kalla ett lokalt investmentbolag. Björkå AB skänkte så byggnader och mark till Härnösands stift i 2 omgångar (1952 och 1971). Gålsjö kom att fungera som stiftsgård från 1975, i ca 25 år. Det blev ett omtyckt besöksmål, med liv och rörelse. Konfirmationsläger var en populär aktivitet, liksom sommarveckan "Kulturarvet", med hantverk kurser och utställningar.

Gålsjö kapell, 1774-1971.

Ringningen i klockan "gick på tur" mellan byborna, och kallelse skedde med hjälp av en utskuren klocka av trä som skickades runt bland bruksfolket.

Seden lär ha funnits kvar till omkring 1880.

Bild från Boteåalmanackan 2012

Gålsjö nya kapell.

Foto från Sollefteå bilddatabas

För bygdens ungdomar ordnades också i över 20 års tid varje vinter ett sportlovsläger. Efter försäljning 2001, drevs Gålsjö som konferensanläggning, för att åter säljas, och då nyttjas som flyktingförläggning 2015-16 av det norska bolaget Hero. Sedan hösten 2019 är nu fastigheten privatägd.

Anläggningen blev byggnadsminnesförklarad 1975, och Gålsjö bruk är klassat som riksintresse för kulturmiljövården.

Några händelser i "nyare tid" att nämna, är 16 april 1983, då Undroms IF på dagen 50 år efter sitt bildande, arrangerade en jubileumstävling på skidor med deltagande av svenska eliten. I herrklassen blev det en trippel Åsarna (Thomas Wassberg, Jan Ottosson, Torgny Mogren), och i damklassen segrade Stockviks Karin Svingstedt. I startfältet även blivande världsstjärnor som Marie-Helen "Billan" Westin (Östlund), och Magdalena Wallin (Forsberg). 1991 och -92 uppfördes "GNISTOR - ett spel om människan i järnets tid", av Kulturföreningen Botaton och SKS, Sveriges Kyrkliga Studieförbund. Stora delar av bygdens befolkning var delaktiga, och det rönt stor uppskattning och publik. Under åren som flyktingförläggning, valde de boende starta fotbollslag. 2016 spelades det alltså seriefotboll på Gålsjö (Hero Gålsjö IF, div 6 södra/västra Ångermanland)!

Från nya kapellet sett, ligger närmast den under stiftgårdens tid uppförda restauranglokalen. Längre ner herrgården, med tillhörande flygelbyggnad. Genom bruket rinner Gålån, med den restaurerade flottningsrännan. På andra sidan ån till höger "bruksgata", där smedfamiljerna mfl arbetare hade sina bostäder. Här finns möjlighet till boende. Rakt fram finns bl.a. bagarstuga och en smedja (och vintertid skidspår, som sköts av Undroms IF).

Ca 100 meter efter bron, viker leden vänster, på vägen mot badplatsen.

Den är idylliskt placerad vid Gålsjön, och har efter många års dvala, nyligen fräschats upp med bl.a. grillplats, av Boteå Utvecklings Grupp, i samarbete med skoterklubben. Halvvägs dit, efter några hundra meter, tar leden in till höger på en skogsstig. En bit in på stigen passeras Gluggtjärn, där det finns ett enklare vindskydd och eldstad. Efter att ha korsat skogsbilväg, möter ett område med nyligen avverkad mark. Därefter ut på väg, som tillkom när Botniabanan byggdes. Här viker leden vänster, och följer parallellt med järnvägsspåret i några hundra meter. Strax efter infartsvägen till Harasjön (ett av Gålsjö bruks ca 15 kolartorp), tas höger.

En kortare sträcka över ett nyare hygge, och leden tar höger mellan skogsbilvägen och infarten till Brustjärn (ytterligare ett tidigare kolartorp). Här hålls den odlade marken kring torpet fortfarande öppen.

Nu bär det nerför till den bäck som avvattnar Hustjärn till Brustjärn, och sedan stigningen över "remma" (dialektalt för "höjdsträckningen").

Efter någon dryg kilometer höger in på skogsbilväg, där rätt snart Botniabanan korsar med en överfart. Direkt höger ligger Svarttjärn, som liksom Hustjärn och Brustjärn tillhör Boteå Fiskevårdsområde. Leden vinklar efter en kort bit till höger, till det som tidigare var Mörttjärnhägena, en utslätter till Leåtorpet. Här växer nu fullstor granskog. Efter Mörttjärnhägena möts man av en tidigare s.k. etableringsyta för Botniabanan, nu återställd och planterad.

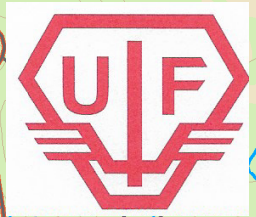
Åter på skogsstig i ca 500 meter, ligger avtaget till ännu ett gammalt kolartorp, Leåtorpet. Dess historia finns beskrivet i skriften "Leåtorpet med omgivningar". Från att ha legat i träda drygt 50 år, hävdas nu sedan 2005 gårdstunet som slätteräng av Undroms IF.

Efter Leåtorpet en bro över Leån, förtjänstfullt uppförd av skoterklubben. Därefter över Leåvägen, och in på "gammfäbovägen" mot Undromsbodarna. Vid en knapp kilometer motlut nås Leåhägena, vilket också var en utslätter till Leåtorpet. Även här hävdas marken som slätteräng. Här finns de största biologiska och botaniska värdena, med förekomst av topp- och månlsbräken.

Topplåsbräken Leåhägena.
Foto: Annika Carlsson

Koltjärn-
N höjden

UNDROMS IF

Vädersjön

Kolåsen

Rödåsen

Gålsjö bruk

Polmsberget

335 Överlänнас

Sunhersta

Offer

Grillom

Boteå

Subbersta

äcked

Skadom

Kalknäs

Fålasjö

Undrom

Fanom

Oråsen

Hund

Karberget

Björned

334

Långsjön

Hjärtnäs

Salum

Styrnäs

Torsåker

Utnäs

Viätt

Sjö

Prästmon

Myckelby

ällby

Västeraspby

Frök

Dämsta

Ådalsleden

Teckenförklaring

— Ådalsleden

1 cm motsvarar 1 km

Kartproduktion: Sänga53

Några hundra meter senare kommer man in på Undroms fjällskog (fjäll i betydelsen den bortersta delen av byns skogsmark). Här är fragment av "Bäckmanskoja", stuga och stall uppfört kring 1940. Strax lämnas nu "bolagsmark", och övergår i "bondskog". Här någonstans var gränslinjen för den skogsbrand som härjade 1888, dokumenterat i skriften "Skogsbranden 1888".

En ny stigning, och därefter på vänster sida Undromsbodarna. Fäboddriften upphörde i slutet av 1920-talet, och av byggnaderna finns inget kvar. I anslutning till den ursprungliga fäbodvallen, står några jakt- och fritidsstugor. Så över en tallmo, passage över Fäbodbäcken, och en kort bit till vänster på Bodinvägen.

På höger hand skylt "Svartnässtigen". Leden följer till stora delar den gamla färdvägen, som främst de boende på Svartnäset, vid Stor-Degersjöns strand, använde för att ta sig "fram på byn", t.ex. Gålsjö bruk. Här kan landskapsbilden om något år (2024?) vara helt annorlunda, p.g.a. det projekterade vindkraftsområdet Storhöjden. Även vägnätet kan komma att vara utbyggt, och till viss del förändra vandringsledens sträckning.

Ungefär 500 meter in på stigen rinner Ytterbäcken, och därefter ett längre parti med stigning mot högre höjd. Halvvägs i den första uppförsmotan, skiftas by-socken-kommungräns (Undrom-Boteå-Sollefteå till Djuped-Styrnäs-Kramfors). Inne i Djuped finns ett kortare parti av riktig "gammelskog", där miljön och känslan för tankarna till John Bauers motiv.

Därefter möter "Forslina", rågången till ett 5.200 hektar skogsskifte. Det ägdes tidigare av Forss AB, som bl.a. drev sågverk och massafabrik i Köpmanholmen. Det köptes 1966 av NCB AB (Norrlands Cellulosa Bolag), med huvudkontor i Kramfors. NCB hade verksamhet i mellannorrland, med bl.a. sågverk och massafabrik i både Väja och Kramfors. Sedan 1982 var Norrskog ägare till skogsmarken, som 2020 såldes till Silvestica. Området består av flera fastigheter, nu närmast Stordegersjön, vilket har anknytning till det arrendetorp, som starkt förknippas med släkten Häggkvist. Den historien återges i boken "Berättelser från Stor-Degersjön" av Ingrid Fahlen.

I samband med Norrskogs ägande, skedde då en fastighetsreglering, där Stordegersjön, Mjösjön och Svartnäset i Styrnäs, slogs samman med Gålsjönäs, Grundtjärn, Högsvedjan mfl i Vibygerå. Det var det nämnda skogsskiftet på 5.200 hektar, och fick beteckningen Gålsjönäs 1:4 i Vibygerå socken.

Att Styrnäsdelen bytte tillhörighet gillades inte av Styrnäsborna. Med engagemang från bl.a. kyrkorådet och hembygdsföreningen, beslöt Kammarkollegium 1989 att återföra de tre Styrnäsbyarnas areal till sin ursprungsförsamling. Däremot ändrades inte sockentillhörigheten, som blev kvar i Vibygerå. Således kan man idag befinna sig på en och samma fastighet, men i två församlingar!

Leden går nu på nordslutningen av Brattfarhöjden (405 meter ö.h.).

Topplatån består av gles tallskog, med inslag av torrakor. Vid sista stigningen mot Undromshöjden, där Ådalsleden viker höger, fortsätter Svartnässtigen till vänster. Väljs att fortsätta Svartjärnsstigen några hundra meter i obanad terräng, kommer man ut på Lapptjärnsvägen. Namnet tyder på att det historiskt varit samer i området. Följs Lapptjärnsvägen ner till Stor-Degersjön, nås Svartnäset. Det ägdes tidigare av Forss AB, och när de sista arrendatorerna flyttat kring 1950, användes det en tid som semesterhem för de anställda vid fabrikena i Köpmanholmen. Numera är fastigheten privatägd.

Intill finns också naturreservatet Svartnäsudden, bildat 1984, och förvaltat av Länsstyrelsen.

Vid skogsbranden 1888 (där byggnaderna på Svartnäset förstördes), undgick östra delen av udden elden, då den avgränsades av ett sankare område. Därför beräknas skog och mark varit utan brandpåverkan i ca 300 år, och utgör en s.k. brandrefugie. Landarealen är drygt 40 hektar, och här växer många hotade lavar och svampar, som långskägglav, lappticka, rynkskinn och rosenticka.

Åter till Ådalsleden som nu har en sista uppførsbacke till Undromshöjden, 431 meter ö.h. Enligt ortnamnsregistret ska den i äldre tider kallats "Undroms-storhöjda". Det tycks märkligt, att en plats flera kilometer inne i Styrnäs, namngetts efter en by i Boteå. Benämningen torde ha tillkommit för flera hundra år sedan, då de stora skogsområdena "in på fjälle", var en gemensam allmänning för Boteå och Styrnäs.

På toppen av Undromshöjden tronar brandtornet, byggt kring 1940 i Länsstyrelsens regi. Allt eftersom skogens värde ökat, blev behovet av brandbevakning viktigare. Under 1930-talet fanns det närmare 300 bevakningstorn runt om i Sverige.

*Brandtornet Undromshöjden
Foto Thomas Birkö.*

Under säsongen var det bemannat dygnet runt, där brandvakten kunde vila i den lilla raststugan. Under 1950-talet upphörde bevakningen, och tornet övertogs av Flygvapnet för övningsändamål. Sedan 1994 har Vibyggerå SK skotersektion med dåvarande ägaren Norrskog avtalat rätten till skötsel av tornet och stugan. Uppe i tornet ges utsikt över milsvida skogar, men även Stor-Degersjöns stora yta, och den höga masten på Djuparmarksberget. Vyn har på senare år förändrats, med vindkraftsparkerna i Sidensjö och Bjärträ. Över tid har tornet fungerat som besöksmål, vilket innerväggarna vittnar om som generationers gästbok.

Undromshöjden ligger på fastigheten Mjösjön, och kurios är (enligt tidigare beskrivning), att den numera utgör högsta punkten i både Styrnäs församling och Vibyggerå socken (Styrnäs socken = Fröksnipan, 418 meter ö.h., Vibyggerå församling = Djuparmarksberget, 417 meter ö.h.). Mjösjön kan sättas i samband med torpstället vid Kors-Mjösjön; "Ol-Ingmars". Om denne Ol-Ingmarsson finns en fantastisk historia upptecknad. Hans hustru ska ha varit "synnerligen rund och trind", och han valde därför en julnatt kring 1850, att dra henne på släde (via Fålasjö), för att besöka julottan i Styrnäs!

Efter brandtornet väntar nu en halvmils nedförslut. I början "tornstigen", likaså skoterled, där underhållet nu övergått till Vibyggerå SK. När förhållandena medger, går det via sjöar och skoterleder, ta sig till både Docksta och Ullånger.

På syd- och östsluttningen av Undromshöjden, finns skyddsvärda ytor.

Bl.a. en större lövbränna, och ett översilningsområde med stor örtrikedom (t.ex. blåsippa, liljekonvalj, tolta, vänderot, ormbunkar). Därefter en traktorväg, som mynnar ut i en del av den runt millenieskiftet byggda Rysjöbergsvägen. Den ersätter nu de gamla stigarna, med skogsbilväg de sista kilometerna ner till Sanna. Här öppnar sig landskapet, med Gålsjön (ej att förväxla med Gålsjön vid Gålsjö bruk) i blickfånget. Så småningom där terrängen planar ut, nås allmän väg (872) "fjällvägen", mellan Ullånger och Docksta.

Leden viker nu vänster, men åt höger ca 500 meter fanns under krigsåren 1940-45 en betydande tillverkning av brännkol. Platsen kallas sedan dess "kolugnarna". De drevs av Forss AB, med som mest 37 ugnar i drift, bl.a. Byvattnet, Uberg, Myrbohöjden och Omsjö. Här i Sanna fanns 12 ugnar, med 2 st "Björnakojor" uppställda, varav en för övernattnings och en kök/matsal, med "kocka" anställd under arbetsveckorna. På grund av skogsbranden 1888, hade mycket lövskog vuxit upp, vilket var tacksamt för tillgången på råvara. Mycket av kolet levererades till Forss egna industrier, men det såldes även lokalt.

Leden följer nu allmänna vägen ca 1 kilometer, och passerar då Sanna, vilket länge var ett arrendeställe tillhörigt Forss AB, men nu friköpt. Till höger in på skogsbilväg, där det i vägskalet finns ett fångstgropsystem, upptaget i kulturlämningsregistret. Skogsbilvägen delar sig vid 2 tillfällen, med höger som vägval för leden.

*Lada nedanför Åskjansbodarnas fäbodvall, med Gålsjön i bakgrunden.
Numera har den uppväxande skogen återtagit landskapsbilden.
Foto ur "Fäbodliv i Vibyggerå" Birgitta Wedin*

Efter några kilometer, på höger sida mot Gålsjön, ligger Åskjansbodarna. De låg tidigare vid byn Djupdalen, men flyttades 1851 till nuvarande plats. Att en ullångersby tilldelades fäbodställe i Vibyggerå, gällde även för Knäppa och Stensland, som gemensamt hade Knäppabodarna. Åskjansbodarnas placering har tydligt präglat området, då det namngivits på kartan "Åskjansudden", och etablerade begrepp är också "Åskjalandet", "Åskjalandsvägen". Som sista år för fäboddrift uppges 1918, därefter fortsatte åkrarna en tid brukas av bonden på Sanna. Av fäbodvallens byggnader finns inget kvar, däremot en stuga med plåttak och en lada närmare Gålsjön.

Strax efteråt övergår vägen till skogsstig, den första biten ett lite blötare parti. De följande kilometrarna går till största delen i gles tallskog. Innan anslutningen till Vildmarksleden byts nu by och socken (Gålsjönäs-Vibyggerå till Valla-Ullånger). Här är mark som tillhörde Olof Westin, "Patron Westin". Han var verksam i slutet av 1800-talet, och drev flera sågverk, det största i Mäja. Dessutom stor skogsägare, och byggde upp en form av mönsterjordbruk i Valla på ullångersfjället.

Vid Kyrkviken möter Vildmarksleden,

en ca 35 kilometer lång slinga som utgår från Ullånger. Här är halvvägs, vilket innebär att båda vägvalen är jämförbara i längd. Väljs västra sträckningen (som är mer lättvandrad), finns efter 1 kilometer i Annersjövika en övernattningsstuga, som står öppen. Från Kyrkviken går också bilväg ner till Valla.

I Ullånger finns anslutning till HögaKustenleden, vilken är närmare 13 mil, med start Hornöberget vid HögaKustenbron till Örnsköldsvik. Från HögaKustenleden söderut från Ullånger, går det i sin tur på sträckan mellan Främmerveda och Mädan, komma över till Världsarvsleden. Den innefattar mer än 10 mil, och passerar 29 av Nordingrås 52 byar.

Beroende på vägval, kan Bottenhavet nås på 4 ställen; Fällsvikshamn, Barsta, Bönhamn och Norrfällsviken. Uttrycket "från älv till hav", innebär här en utmaning på mellan 8-10 mils vandring!

Avslutningvis:

Ådalsleden är ingen preparerad promenadbana, utan växlar alltifrån skogsstig till bilväg. Det innebär att kortare partier kan vara både blöta och steniga.

Liksom i all annan skog och mark, gäller terrängkörningslagen även på Ådalsleden. Motordrivet fordon, för annat ändamål än jord- och skogsbruk, är alltså förbjudet på barmark.

Under jakttid (främst september-november), bör försiktighet iakttas. Kontakt med ansvariga jaktledare kan underlätta.

Boende:

Solberg Inn,

070-5909847

möjlighet till frukost

Fields Sweden/glamping Höga Kusten

www.fieldssweden.com

070-220 36 39

070-279 64 39

möjlighet till frukost lunch middag

Gålsjö Bruk

www.galsjobruk.se

070-520 97 85

070-872 72 16

Annersjövika Vildmarksleden

stuga 4 bäddar,

ej bokningsbar, "först till kvarn"

Livsmedelsaffär:

Undroms Närlivs

0612-600 04

sommartid för närvarande

öppet alla dagar 9-19

För mer information se även

ullanger.com/Göra-bo-äta > Friluftsliv > Vildmarksleden

hogakustenleden.com

varldsarvsleden.nu

Källor:

Bengt Sandström, Multrä

"Fäbodliv i Vibyggerå", Birgitta Wedin

"Gålsjö kapell-från tröskloge till gudshus", Kåge Wiklund

"Hembygden 1/16", Margareta Bergvall

Hildon Mattsson, Sollefteå

"Lanthushållsskola med anor", Yngve Näslund

Lars-Erik Edlund, Umeå universitet

"Minnen, människor och miljöer från Ullångersbygden", Folke Bohman

"Ol-Ingemarssons julottefärd", Arvid Lundin/Folke Bohman

SCB, Befolkningsstatistik 1967-90

"Storhöjden, miljökonsekvensbeskrivning"

"Svartnäsudden", informationskrift Länsstyrelsen

"Svensk Hembygd 1938"

"Timmerland-Fors AB jubileumsskrift" Albert Viksten

"Ullångersbor berättar", Allan Fahlen, Djupdalen

"Vandra", MittSverigeTurism/Länsmuseet Västernorrland Murberget

wikipedia: "fjäll"

"Ådalen-industrihistorisk inventering"

"Ådalens prosa", Helge Höglund

"Ångermanländsk järnhantering", P.Norberg

Anders Bodin,
från Undrom Boteå
Tillsammans med sin bror bonde,
med ansvar för skogsbruket samt
hästuppfödning.

Foto: Susannhe Melin

I samband med, Ådalsleden, småskrifterna:

Skogsbranden 1888,
ca 12.000 hektar i Boteå, Styrnäs, Ullånger och Vibyggerå

Leåtorpet med omgivningar, ett kolartorps historia

Skrifterna finns att låna på biblioteken i
Boteå, Sollefteå, Kramfors och Härnösand.

Även tillgängliga som pdf-filer på www.botea.se

Flera utgivningar av Anders:

"blana, spare och kokhusa"
fäbodar i Boteå, Styrnäs, Överlännes och Sånge

"dagens sanning-dikter på ångermanländska"
nyutgåva *"utanikring"* av Birger Norman
Båda böckerna med ordlista och dikterna inlästa på cd-skiva

"årets sanning-2021 på ångermanländska"
almanacka med dikter och ordlista